సంచితార్థం

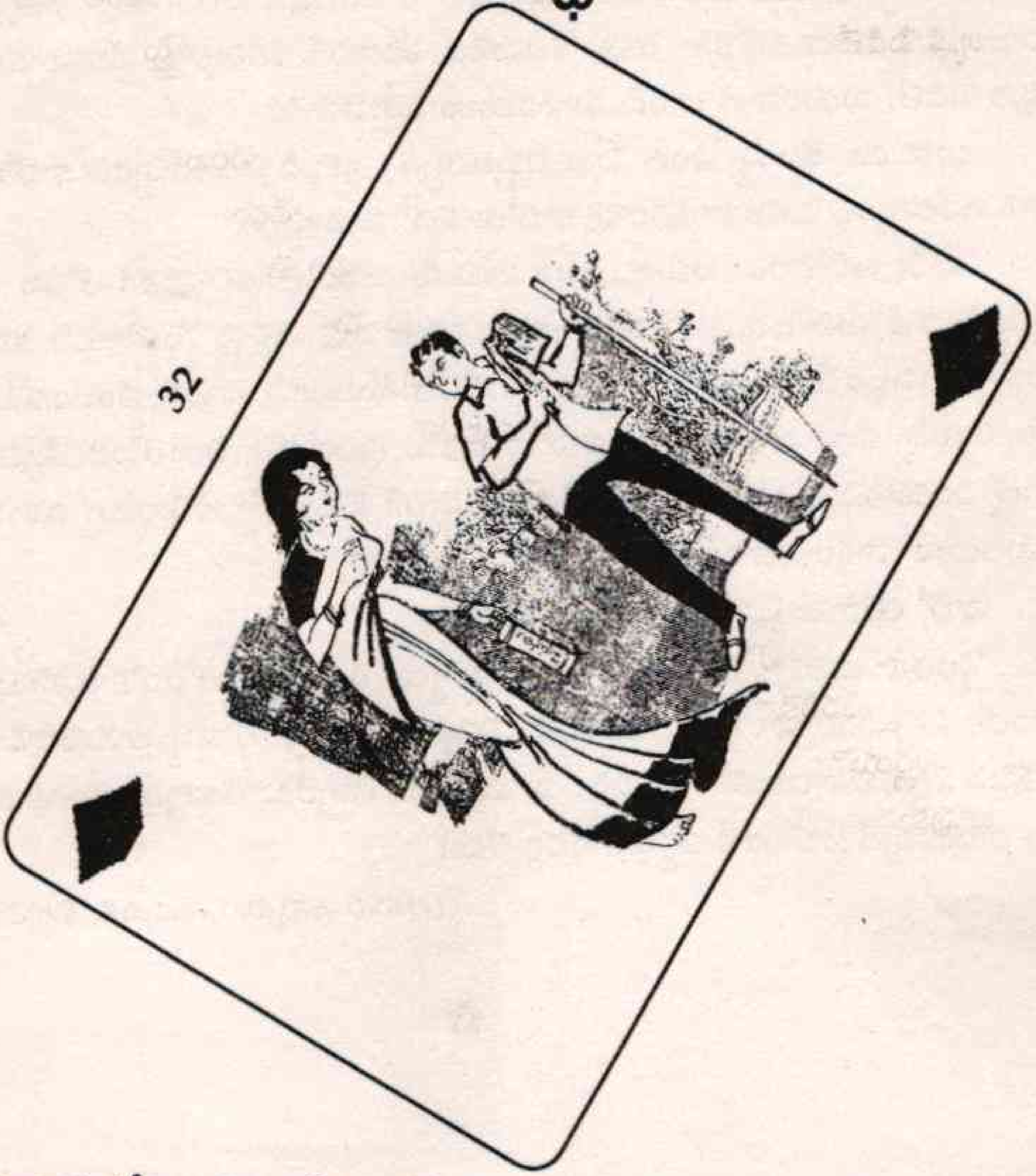

అనుకున్నవన్నీ ఆచరణలో పెట్టలేని సాధారణ మానవులం కనక చచ్చినట్టు పడున్నాం గాని లేకపోతే ఆ రాత్రి పన్నెండు గంటల తర్వాత పారా గునపమూ పట్టుకుని నేను మా ఆవిడ గులాబి తోటలోనూ, ఆవిడగారు పెట్రోలూ అగ్గిపెట్టీ పట్టుకుని నా గ్రంథాలయంలోనూ ప్రత్యక్షమై అనుకున్నపని ఆరంభించవలసిన మాట. అంతలా కసి పెరిగిపోయింది ఒకళ్ళమీద ఒకళ్ళకి, ఆ బదిలీ కాగితాలు నా చేతికి అందిన మరుక్షణం నుంచీ.

"నీకేమైనా బుద్ధుందా లేదా, ఈ ఇరవై పూలకుండీలూ మనతో తీసుకెడదామంటావా! మనకి బదిలీ అయిన మహాపట్నం ఎలాంటిదో ఎరుగుదువా? ఈ వానాకాలం అక్కడ డైరక్టులారీ వెళ్ళదు. చుట్టూ తిరిగి రెండు రైళ్ళు మారి, అక్కణ్నుంచి ముప్ఫైమైళ్ళు నాటు తెప్పమీద ప్రయాణం చేస్తేగాని ఆ ఊరు రాదుట. ... అదైనా ఆ స్టేషనులో రైలు ఏడు నిమిషాల కంటె ఆగదుట. ఇంకా రైలు ఆగకుండానే ప్రయాణీకులు కిటికీల నుంచి ఒకటీ ఒకటీ సామాను విసురుకుంటారుట.

'ఆఁ అన్ని సామానులూ వెళ్ళేయి, ఈ రెండు పూల మొక్కలూ వెళ్ళ నన్నాయి! ఛాల్లెద్దురూ

మీ దంతాబడాయి". అంది నా అర్ధాంగి, ఇంతటి నా బాధలోనూ సహస్రాంగి అని అయినా అనిపించుకోనంత తేలికగా- అన్నీ వినికూడా.

"అయ్యో పాపం రెండేనా నీపూల కుండీలు!" "రెండంటే, రెండేనా ఏమిటి? మొన్న తెచ్చివేసిన ఆరెంజ్ గులాబీతో కలిపి మహా ఉంటే ఇరవై రెండు ఉంటాయేమో!"

"ఆఖరి మాట చెబుతూన్నాను. ఆ ఇరవై మూడు ఇక్కడఉంచవలసిందే!"

ఆ ఇరవై మూడో శాల్తీ తనే అని గ్రహించలేనంత వెర్రిదేం కాదు మా ఆవిడ. ""అంతగా వాటిని వదిలి రాలేకపోతే వాటితోపాటు నువ్వూ ఇక్కడే ఉండిపో అంతేగాని వాటిని తీసుకురావడం కుదరదు" అని నేను చెప్పకుండానే గ్రహించేసినట్టుంది.

"అలాగే! మా వెయ్యిన్నూట పదిహేడూ ఇక్కడే ఉంటాయి గదా! వాటిని వదిలి ఈ ఇరవై మూడూ ఎక్కడి కెళ్లగలవు!" అంది ధీమాగా.

నా పెర్సనల్ లైబ్రరీ ఆ మధ్య లెక్కలేస్తే వెయ్యికి దరిదాపుల్లో ఉన్నట్టు తేలింది. అన్ని ఎక్కువ పుస్తకాలున్నాయని సరదా వేసి, ఆ కొరత తీర్చి, వెయ్యి చేశాను. మా ఫ్రెండొకడు నూట పదహారు పుస్తకాలు ప్రెజెంటు నూట పదహారు పుస్తకాలు ప్రెజెంటు చేశాడు. ఇద్దరం కలిపి మా యింట్లో చిన్న ఫంక్షన్ లాంటిది ఏర్పాటుచేసి నలుగుర్ని పిలిచాం కూడా. ఈ మధ్యనే వేలంలో చవగ్గా వస్తే నాలుగు చిన్న అద్దాల బీరువాలు కొని మా ఆవిడతో మూడు రాత్రింబగళ్ళు హోరాహోరీ పోరాడి స్టోర్ రూమ్‌ని లైబ్రరీగా మార్చి ఆ పుస్తకాల బీరువాలు అక్కడికి తరలించాను. ఇన్నాళ్ళ బట్టి దిగ్విజయంగా వెలిగిపోతున్న మా సంస్థ ఉన్నట్టుండి ప్రభుత్వంవారు వశపరచుకుంటారనీ మా కందరికీ బదిలీలు ప్రసాదిస్తారనీ ఎవరెరుగుదురు?

"అయితే? అందుకనీ. ఎక్కడ బడితే అక్కడ దొరికే ఈ ముళ్ళ మొక్కలకీ, ఎంచి సేకరించిన యీ ఉద్గ్రంథాలతో సాటి తెస్తుందా? రాళ్ళూ రత్నాలూ ఒకే రకం దారంతో గుచ్చుకుంటారా ఎవరైనా! ఏమి దీని సాహసం!" ఆ మాటే నిలదీశాను.

"చూడండీ, పిల్లలు కూడా ఎక్కడ బడితే అక్కడ కనిపిస్తారు? అలాగని మానుకుంటున్నారా, లేకపోతే ఎవరి పిల్లల్ని వారు కూడా రైలెక్కించుకుంటున్నారా?"

అని ఎదురుసవాలు వేసింది!

ఈ అన్యభాషా ప్రాంతంలో పిల్లలకి చదువులు వంటబట్టక వాళ్లమ్మగారి ఊళ్లో ఉంచి చదివిస్తున్నాం. కన్న ప్రేమ కన్న పెంచుకున్న ప్రేమ గొప్పదంటారు కాబట్టి మా శ్రీమతికి ప్రస్తుతం పువ్వులే పుత్రికలు, నాకు పుస్తకాలే పుత్రులు.

"వీళ్ళు మన అభిమాన పాత్రులు వీళ్లని రైలెక్కించడం మన కెలాగా తప్పదు. వీళ్ళు లేకుండా మనం ఎలాగా ఉండలేం, ఈ విషయంలో మనకి అనవసరంగా అల్లరెందుకు గాని....."

అని అతిత్వరగా రాజీకి వచ్చేసి పుస్తకాలూ పూలదండలూ తీసుకెళ్ళక తప్పదని తనకి తనే గడుసుదనంగా గుట్టుగా నిర్ణయంచేసి,

"........... ఇల్లు నిండిపోయిన సంసారం ఇంకా చాలా ఉంది. ఇటువైపు మళ్లించండి కొంచెం తమ దృష్టి. జాయినింగ్ టైం కూడా ఆట్టే ఇవ్వలేదంటున్నారు."

అని నిమిషాల మీద టాపిక్ మార్చేసింది. అవును అది చెప్పినమాట నిజమే! చేటలూ బుట్టలూ

కేలండర్లూ, చీపుళ్ళూ ఇలాంటి ఒక బలమైన మనిషి గోడవతలకి గిరవాటు వెయ్యగలిగిన వస్తువుల మాట అటుంచి నలుగురు వస్తాదులు కలిసినా కదపలేని సరుకులు చాలానే చేరేయి మా యింటిలో. ఏం దారి. వీటిలో ఏది ముఖ్యం! ఏది కాదు! తీసి కెళ్ళేది ఏది, వదిలేసేది ఏది! ఈ కరువు రోజుల్లో ఏది తీసికెళ్ళకపోతే మళ్ళీ డబ్బిచ్చి కొనుక్కోగలం! ఉదాహరణకి మా అన్నయ్య మా పెళ్ళికి ప్రెజెంట్ చేసిన సోఫాసెట్టు ఉంది. వాళ్లక్కయ్య ఆ వేళకే డబుల్‌కాట్ ఇచ్చింది. రెండు పక్కలా అంతో ఇంతో ఉన్నవాళ్ళం. కాస్తో కూస్తో ఇద్దరికీ అర్భూ, అందమూ తెలుసుమరి. ఇంట్లో సరుకు పెరిగిందంటే పెరిగినమాట నిజమే మరి. సంసారంలో ఏది లేకపోతే జరుగుతుంది కనక! ఏడేళ్ళయి ఆ ఊళ్ళో ఉంటున్నాం. అదృష్టవశాత్తూ విశాలమైన ఇల్లే దొరికింది.

ఈనాడు నాకు ట్రాన్సురు అయింది గదా అని కాలుజారి నెల తప్పిన కన్యలా నేనూ, పెళ్లి కెదిగిన కూతురున్న తల్లిలా తనూ, ఎప్పుడూ భారం దింపుకుందామా అవీ ఏదో తప్పుచేసినట్టు ఎందుకు బాధ పడాలి!

ఎవరికైనా ట్రాన్ఫర్ ఆర్డర్సు వచ్చాయో లేదో నాకు తెలీదుగాని, సామానులు సర్దుకున్న ఆ నాలుగు రోజులూ యుద్ధం ప్రజ్వరిల్లేది. మాట వరసకి "మీ అమ్మలా ఆకారం అనీ ఆ ఆవక్కాయ గూనలెందుకు?" అని నేనంటే,

"అదే నేనూ ఆలోచిస్తున్నాను, మీ బాబుని పోలిన బార్‌లైట్లు రెండున్నాయి కొంపలో! వాటితో వీట్ని వడ్డించండి ఏకంగా శని విరగడవుతుంది!"

అని వెంటనే జవాబు వచ్చేసేది.

"చూడూ ఇన్ని డబ్బాలూ సీసాలూ పోగుచేశావు కదా, వీట్నిప్పుడు ఏం చేద్దామనీ!"

"అటక నిండిపోయిన తమ పాత జోళ్ళూ, అలమరలో కిక్కిరిసిన పాత బ్లేడ్లూ ఇలాంటి ఇల్లునిండిపోయే ఆస్తి కూడా బెట్టేరు కదా? ఏం చేసుకుందామనీ?"

"కట్టేదీలేదు ఏం లేదు ఈ కుట్టు మిషనుకూడా ఎందుకూ!"

"అదే నేనూ ఆలోచిస్తున్నాను. హోదాకి కొన్నాంగాని ఎప్పుడైనా వాడాంగనుకనా, మీ టైపు మిషనూ ఇదీ కలిపి అమ్మేద్దాం. ఏం?" మొగాడుగాడు ఇంతటి కష్టపరిస్థితులలో ఉంటే ఇలాగేనా ప్రవర్తించేదీ? ఇది ఆడదాయా, ఆకురాయా!

అది వద్దంటూనే ఉంది గాని "ఆడ దాని మాట విని బాగుపడ్డ మగవాడెవడు?" అని మనసులో అనుకొని మా మేనత్త కొడుకు రాంబాబుకి ఉత్తరం వ్రాశాను. "బండెడు సామానులు సర్దుకోలేక ఇలా ఒక్కణ్ణే చస్తున్నాను. వచ్చి కాస్త చెయ్యూత ఇవ్వరా మహానుభావా" అని, తనకి తీరికలేకపోతే ఆ మాట రాయొచ్చు. తనకి ఇష్టంలేకపోతే ఆ సంగతి తెలియజేయొచ్చు. కాని అదును దొరికిందిగదా అని ఓ ఆట ఆడించడం అనవసరం. లోకంలో ఓ పూట గంజినీళ్ళు కరువైన వాళ్ళు వేలకొద్దీ ఏడుస్తూంటే ఐహిక సుఖాలకోసం అర్రులుచాచి అష్టయిశ్వర్యాలూ మూట గట్టుకుందామని చూసేవాళ్ళందరికీ నా ప్రస్తుత పరిస్థితి చూసి తెలుసుకోవలసింది ఎంతో ఉందిట. పెంచుకున్నవాళ్ళు ఆ భారం మొయ్యవలసిందే నట. కొందరు పరలోకంలో అనుభవిస్తే కొందరు ఇక్కడే అనుభవిస్తారుట- వెంటనే వచ్చిన జవాబులో ఇదీ సారాంశం. ఆలోచించి చూస్తే తను అడిగినప్పుడు మా ఆఫీసులో నేను రాంబాబుకి ఉద్యోగం వేయించలేక పోయాననే సత్యానికీ ఈ ఉత్తరానికీ ఏదో దగ్గర సంబంధమే

ఉన్నదనిపించింది. యింట్లో అందరికీ నీళ్ల మజ్జిగే అయినా ఏ పూట పెరుగుబిళ్ల వెయ్యకపోయినా విస్తరితన్నేస్తాడువాడు. ఎప్పుడూ బుగ్గని 'పండా సుబుద్ధీ' పెదిమల మధ్య 'వజీరు సుల్తానూ' ఉండవలసిందే వాడికి. ప్రపంచాన్నీ పంచభూతాల్నీ తన అనుగుణంగా నడవలేదని వాడు ఎత్తిపెట్టని తిట్టిపొయ్యని రోజుండదు. 'అంతటి అన్నీ విడిచిపెట్టినవాడు కాకపోతే నాకలాంటి జవాబు చెప్పగలడా!' అని సరిపెట్టుకున్నాను.

మా ఆవిడకూడా యిలాంటి చిన్న పిల్ల సైజు పరాభవం ఒకటి జరిగి నాకు కొంత మనశ్శాంతి నిచ్చింది. ఎదురింటి ముట్టపావిడ మా యింటికి వచ్చిన తనకు తానుగా సామానులు సర్దుతానని మొదలు పెట్టింది. ఆవిడ సర్దింది తక్కువా సణిగింది ఎక్కువా.

"నువ్వేమంటూ అనూ సామానులు సర్దుకునేటప్పుడు మొగాళ్లని మాత్రం యిరు పంచలకి రానియ్యకూడదే అమ్మాయ్! ఊరంతా తిరిగి ఆవురావురుమని యింటికొచ్చి, వేలెట్టేదాకా వాయించడమే గాని యింట్లో ఏం కావాలో ఏం అక్కర్లేదో వాళ్లకేం తెలుస్తుందే! ఏదీ ఒదిలెయ్యకు సుమా! యింకా ఏమిటో అనుకున్నాను. యిదో సామానా! మీ తాతగారికి బదిలీ అయినప్పుడు సామాన్లు తీసుకెళ్లేమా, అనకాపల్లి నుంచి అరసవిల్లి దాకా మా బళ్ళు నిలబడితే రోడ్డు మీద మరో బండికిక ఖాళీ లేదనుకో. మనమేం చేత్తో మోసుకెళ్ళంగదా! మీకేం యిద్దర్ని కని, గుప్‌చుప్‌గా ఊరుకున్నారు. మా రోజుల్లో అయితే పెట్టీబేడాతోపాటు పిల్ల గాడిదల్ని కూడా లెక్క పెట్టుకునే వాళ్లమే అమ్మాయీ!" ఆ శ్రీహరి కథ అలా ఎంతవరకూ సాగునో ఆవిడ దృష్టి తిరగలిమీద పడింది. ఆదిమ్మని నోరు విడిచి అడిగింది. కుదరదని నోరు తెరిచి చేప్పేసింది ఈవిడ. అంతేలేచి నిలబడిపోయింది.

"పెద్దదాన్ని ఏదో అడిగేను గాని ఈ గుళ్ళూ రాళ్ళూ కూడా పట్టుకుపోం కదా అమ్మాయీ! యిద్దరు మనుషులన్నారు. నేనన్నానని కోపం ఒద్దుగాని మరీ యింత యిల్లుపట్టని సామానా!" ఆవిడ గురించి యిదివరకే ఎదురింటి నుంచి విని ఉందేమో ఈవిడ యిక క్షణం ఊరుకోలేదు.

"మీరు చెప్పింది నిజమే పిన్నిగారూ!

అయితే ఒకటి. ఒక్కచేతి సంచీతో ఈ కరువురోజుల్లో చుట్టాలింటికి చేరి నెలలు నెలలు ఉండిపోవడం అందరికీ మాత్రం చేతకాదు. ఎదుటివాళ్ళ ఏ వస్తువు అయినా తనదిలాగా వాడుకోగల సమదృష్టి ఏ తపశ్శాలికో తప్ప సాధ్యం కాదు!"

ఆవిడ మరిక్కడ క్షణం ఉండలేదు. చురచుర చూస్తూ జారుకుంది. "పాపం పెద్దావిడని పట్టుకుని ఏం మాటలవీ!"

"లేకపోతే? అడిగింది యివ్వలేదని ప్లేటు ఫిరాయిస్తుందా? మీకు తెలుసునో తెలియదో, ఆ మహాజ్ఞానికి వాళ్ల ఊర్నిండా అప్పులేనట. ఎప్పుడు యిదివెళిపోతుందా అని ఎదురింటి వాళ్ళంతా ఎదురుచూడని క్షణం లేదుట. యింతటి గుణకీర్తి నన్నే ఎత్తి పెడుతుందా? నేనేనా ఊరుకొనేది!"

ఈ రెండు అనుభవాలూ అయాక మరెవరి సహాయమూ మేము అర్థించలేదు, ఆశించలేదు కూడా. డబ్బిస్తే మనం ఎలా చెబితే అలా చేసేవాళ్ళు యింకా దొరుకుతున్నారు. కాబట్టి అలాంటి వాళ్ళ చేత పనులు చేయించి సామానులు కట్టించి స్టేషనుకి తరలించి కొన్ని కొన్ని గూడ్సులో బుక్‌చేయించాము. ముఖ్యమైనవీ విలువైనవీ అనుకున్నవి కొన్ని కూడా తీసికెళ్ళేం. ఎలా అయితేనేం

చచ్చి చెడీ అడంగు చేరేం..... మా అదృష్టం మంచిదే. మేం అడుగు పెట్టిన ఊరూ. మాకు దొరకిన ఇల్లూ మా ఇద్దరికి కూడా సంతృప్తికరంగానే ఉన్నాయి. కాని తీరిక సమయాల్లో నన్నో ప్రశ్న ఇంకా బాధించడం మానలేదు. అంతకు ముందు అందర్నీ ఎరిగినా, ఎందరో తెలిసినా కళ్ళముందు సైన్యాలు బారులు నిలబడితే అర్జునుడు కలవర పడినట్లు ఆనాడు స్టేషనులో దింపబడిన మా మూటలూ వాటి సంఖ్యా చూస్తే మాత్రం నాకు మతిపోయింది! 'ఇద్దరం ఉన్నాం కదా ఇన్ని సామాన్లు అవసరమా! అనే సందేహం నా భార్యముందు మాత్రం వెల్లడించడానికి అవకాశం లేదు. ఈ విషయంలో ఆవిడకి రెండు మాటలంటూ లేవు 'ఉపయోగిస్తున్న ప్రతీ వస్తువు మనకి అవసరమే!' అని ఆమె చెక్కు చెదరని అభిప్రాయం. పైకి అనలేక పోవచ్చుగాని నా బాధలు నాకున్నాయి ఈ ప్రయాణంలో మా ఎలక్ట్రిక్ గ్రైండర్ పాడయింది. అది రిపేరు చేసేవాళ్ళు మా ఊరి చుట్టుపట్ల లేరు. మా గేస్ పొయ్యి అలా దాచుకుని పూజించవలసిందే. కనుచూపుమేర ఇక్కడ గేస్ సప్లయి లేదు. 'యివి కొనుక్కోకపోతే ఈ బాధ ఉండకపోనుగదా!' అని పొరపాటున నేను అన్నదానికి మా ఆవిడ చెప్పిన జవాబు యిదీ. "ఓ గృహస్థుకి ఓ కొడుకూ కూతురూ ఉన్నారనుకుందాం. ఖర్మం జాలక కొడుకు పరీక్షలో ఫేలయ్యాడు, వాళ్ళు బీదవాళ్ళు కనుక వాళ్లిచ్చే రేటుకి తెలిసినంత మేర వాళ్ళమ్మాయికి వరుడి సప్లయి లేదనుకుందాం. 'వీళ్ళని కనకపోయిన ఉంటే ఈ చికాకు తప్పేది కదా!' అని తల్లిదండ్రులు అనుకుంటారా?" దీనికి నేను చెప్పే జవాబు ఏమీ లేకపోయినా ఈ వస్తువుల్ని మా ఆవిడ పిల్లల్లా ప్రేమిస్తోందని స్పష్టం అయింది నాకు, ఈ బంధనాలు మరింత పటిష్టం కాకముందే వీటినుంచి ఎలాగైనా విముక్తులం కావాలి అనిపించింది. ఈ నాగరిక జీవనం ఈ ఆధునిక పరికరాలూ మనిషిని మరింత మరగా మార్చేస్తున్నవేమో అనిపించింది. అసలు ఒకమనిషికి ఎన్ని సామాన్లుండాలి? ఎన్ని జతలు బట్టలయితే సరిపోతాయి? ఎన్ని కేజీల బియ్యం ఎన్ని కూరలు! యెన్ని గదులు? ఇలాంటి విషయాల్లో తలసరి యింతా అని నిర్ణయించడం జరిగేపనేనా? యిది జరగని నాడు యెవడు గొప్పో యెవరు బీదో ఎలా నిర్ణయిస్తారు? యిదే సరిగ్గా నిర్ణయించలేకపోతే కంఫర్ట్‌కీ లగ్జరీకి సరిహద్దు రేఖ యెలా గీస్తారు? యిలాంటి వందలాది సందేహాలు వెర్రెక్కించేయి నన్ను. నేను మొదట్నుంచీ ప్రేమించి ఆరాధించే మా నాన్నగారి స్నేహితుడు సుబ్రహ్మణ్యం గారికి నా మనసులో ఉన్నదంతా రాసుకుంటేగాని నాకు తోచలేదు. వెంటనే జవాబొచ్చింది 'బాబూ! నీ ఉత్తరం అందింది నా మీద గౌరవం ఉంచి అన్నీ రాసినందుకు ఎంతో సంతోషం. నీకీ మధ్య బదిలీ అయినట్టూ సామాన్లూ అవీ పెరిగి, ప్రయాణంలో బాగా ఇబ్బంది పడ్డట్టూ రాశావు! ఇంకా యెన్నెన్నో అనుమానాలు యెంతో చనువుతో వెల్లడించావు నీ సందేహ నివృత్తి చెయ్యడం నా ధర్మం నాయనా! కోరికలు మనిషిని కోతిని చేసి ఆడిస్తాయి! ఏవేవో లేనివి కోరుకొనేలా చేసి పాపాన్ని పెంచుతాయి ఆ పాపానికి ప్రతిరూపాలే మనం మన ఇంట్లో చేర్చుకునే సామాన్లు. యెన్నున్నా ఇంకా అన్నీ కావాలని అనిపిస్తుంది. లోకమంతా తెచ్చి ఇంట్లో పెట్టుకుందామనే భయంకరమైన దురాశకి ఇదే మొదటి మెట్టు సుమా! నువ్వు సమయానికి గుర్తించి వీటిని అదుపులో పెట్టుకుందామని చూడడం ఆరోగ్యకరం. ఒక్కటి గ్రహించు. నిండు బ్రతుకులు బతికిన మన పూర్వులకి ఇప్పుడున్న పరికరాలు యెన్నున్నాయి! అయినా వాళ్ళ సుఖ శాంతులకేం లోపం వచ్చింది? ధనికులూ ఆధునికులూ వేస్తున్న ఈ వెర్రి తలలకి దూరంగా ఉండు. ఐహికమైన వాటి మీద భ్రమలు తగ్గించుకుని,

తామరాకు మీద నీటి బిందువులా జీవించాలి. ఒక మనిషి యెంత తక్కువ సరుకులో జీవించగలడో ప్రయత్నించి సాధించాలి. తాపత్రయం తగ్గించుకుని పరమాత్మని పరిశోధించాలి.

పూర్తిగా అర్థం కాలేదుగాని ఏదో తృప్తి నిచ్చింది ఆ ఉత్తరం. ఇదివచ్చిన రెణ్నెల్లకి కాబోలు ఆయనకి ఉన్నట్టుండి సుస్తీ చేసిందని కబురు తెలిసి నిలుచున్న పళాన వెళ్ళిపడ్డాను. ఆయనకి వంటిమీద తెలివిలేదు. తాటాకు పాకా, పేడతో అలికిన అరుగులూ; కుండలతో వంటలూ ఆనాటి ఏ ఆశ్రమంలోనో అడుగుపెట్టినట్టుంది. నేటి మన కృత్రిమ వాతావరణంలో కూడా ఆయన సామాన్య జీవన సరళి యెంతటి పరిశుద్ధంగా ఉంది!' అని నేనేదో అనబోతే కరణంగారు అందుకున్నారు. 'ఆఁ గాడిద గుడ్డు. అన్నీ తెంపుకోడం అంత సుళువేం కాదు, ఉన్నది యెవర్నయినా ఏ నాడైనా తిన నిచ్చేడా. చచ్చేడా! ఇంటిల్లి పాదినీ పస్తులుంచి పైసాపైసా సొమ్ముచేసి నూట ఏభై తులాల బంగారం పోగు చేశాడు. యెవడికో తెలిసింది. రాత్రికి రాత్రి కన్నం వేసి యెత్తుకుపోయాడు. ఆ దెబ్బతో చూపూ మాటా పడిపోయాయి!' ఇక వినలేక తిరుగు రైల్లో ఇల్లు చేరుకున్నాను.

అనుకున్నవన్నీ ఆచరణలో పెట్టలేని సామాన్యులం కనక ఊరు కున్నాంగాని. నేను ఇల్లు చేరిన ఆ నాటి రాత్రి ఆకులూ వక్కలూ పట్టుకుని మా ఆవిడా, మంచి గంధమూ మల్లెపువ్వులూ పట్టుకుని నేనూ ఒకరికోసం ఒకరం యెంత సేపైనా యెదురు చూడవలసిన మాట.

(జ్యోతి దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక, 1971)

✿